Laws of Banking

QP Code : **23660**

(Hours) [Total Marks : 100

1. Answer the following in **not more** than **two** sentences :— 20

   (a) Define 'Drawer', Drawee' and 'Payee' of a Bill of exchange.

   (b) Define 'Crossing of a cheque 'under Negotiable Instruments Act, 1881.

   (c) What is 'inland' and 'foreign' instrument ?

   (d) What is payment in due course ?

   (e) What is the period and the extended period for which a banking company can hold immovable property ?

   (f) What are 'substantial interest' under the Banking Regulation Act, 1949.

   (g) Maximum period for which moratorium can be granted under Banking Regulation Act, 1949.

   (h) What is the definition of 'Rupee Coin' under RBI Act, 1939.

   (i) What is the mode of proof of entries in the Bankers Books Evidence Act, 1891.

   (j) What is the definition of "debt" under the Recovery of Debts due to the Banks and Financial Institutions Act, 1993.

2. Write short notes on any **four** :— 20

   (a) Debt Recovery Tribunals.

   (b) Reserve Bank as the lender of last resort.

   (c) Maturity of Promissor Note and Bill of Exchange and calculation thereof.

   (d) Circumstances under which the banker is justified in dishounoring a cheque.

   (e) Inchoate stamped instruments.

   (f) Assets and liabilites of the issue department of Reserve Bank.

3. Answer the following by giving reasons (any **two**) :— 12

   (a) Analyse the validity of the following under the relevant provisions of Banking Regulation Act, 1949 :—

      (i) Reserve Bank issues a circular to all banks that they shall not charge interest over and above 6% p.a. on their educational loans.

      (ii) ABC Bank in Mumbai without taking permission of RBI opens up a new place of business in Goregaon East for the month of May to facilitate a trade fair.

[TURN OVER

munotes.in

(b) Analyse the following under the relevant provisions of Banking Regulation Act, 1949 :—

(i) ABC Bank has been doing banking business in India for last 10 years and has also been engaging in trading of goods.

(ii) The Bank transfers 45% of its profits to its Reserve Fund to strengthen its capital base.

(c) State giving reasons whether the drawee bank is justified in refusing payment of a crossed cheque :–

(i) The cheque is crossed generally and presented to the drawee bank across the counter for payment in cash.

(ii) The cheque is crossed specially to a banker A and presented to the drawee bank by a banker B for collection.

(iii) The cheque is crossed specially to two banks A and B and presented to drawee bank by bank A alone for collection.

4. Answer the following :— 48

(a) Compare and contrast Promissory note, Bill of Exhange and a Cheque.

(b) Explain the various provisions relating to notice of dishonour of negotiable instruments by non acceptance and non payment. When is notice of dishonour unncessary ?

(c) Discuss the various provisions of Negotiable Instruments Act, 1881 relating to noting and protesting.

(d) Discuss the various provisions of Reserve Bank of India Act, 1934 and Banking Regulation Act, 1949 relating to maintenance of Cash Reserve Ratio (CCR) and Statutory Liquid Ratio (SLR).

(e) Explain how the Banking Regulation Act, 1934 seeks to regulate managerial structure of a banking company in matters of compositions, appointment and removal of the Directors of the Board, Chairman and other staff.

(f) Explain powers and functions of Securities and Exchange Board of India.

[TURN OVER

munotes.in

(मराठी रूपांतर)

(३ तास) [एकूण गुण : १००

१. खालील प्रश्नांची उत्तरे दोनपेक्षा अधिक वाक्ये नसतील अशी द्या :- २०

(अ) हुंडिचा 'आदेशक, 'आदेशिती' व 'पैसे घेणारा' यांची व्याख्या द्या.

(ब) हस्तांतरीय दस्तऐवज अधिनियम १८८१ अनुसार 'धनादेश रेखीत' करण्याची व्याख्या द्या.

(क) 'आंतर्देशिय' व 'विदेशी' दस्तऐवज म्हणजे काय ?

(ड) अनुक्रमाने भरणा म्हणजे काय ?

(इ) बँकिंग कंपनी स्थावर मालमत्ता किती काळ धारण करू शकते व हा कालावधी किती वाढविता येतो ?

(फ) बँकिंग रेग्युलेशन अधिनियम १९४९ नुसार भरीव स्वारस्य (सब्स्टान्शीअल इंटरेस्ट) कोणते ?

(ग) बँकिंग रेग्लुलेशन अधिनियम १९४९ नुसार बंदीचा (मोरॅटोरियमचा) जास्तीत जास्त किती कालावधी देता येतो ?

(ह) रिझर्व्ह बँक अधिनियम १९३४ नुसार रूपयाच्या नाण्याची व्याख्या द्या.

(आ) बँकर्स बुक्स एव्हिडन्स अधिनियम १८९१ अनुसार हिशेब पुस्तकातील नोंदी शाबीत करण्याची पद्धती सांगा.

(ज) रिकव्हरी ऑफ डेब्टस् ड्यू टू द बँक्स ॲण्ड फायनानशीअल इन्स्टीट्युशन्स अधिनियम १९९३ अन्वये "ऋणाची" व्याख्या सांगा.

२. कोणत्याही **चारांवर** टिपा लिहा :- २०

(अ) ऋण वसुली लवाद

(ब) रिझर्व्ह बँक - एक अखेरचा पर्याय म्हणून धनको (लेंडर)

(क) वचन-चिठी व हुंडीची परिपक्वता आणि त्याबाबतची कालगणना करण्याची पद्धत (गणती)

(ड) बँकेने केलेल्या धनादेशाच्या अनादराचे कायदेशीर समर्थन बँक ज्या परिस्थितीमध्ये करू शकते, ती

(इ) अपरिपक्व मुद्रांक दस्तऐवज

(फ) रिझर्व्ह बँकेच्या इश्यू विभागाची मालमत्ता व दायित्व (असेटस् व लायबिलीटिज)

३. खालील प्रश्नांची उत्तरे कारणांसह द्या (कोणतेही **दोन**) :- १२

(अ) बँकिंग रेग्युलेशन अधिनियम, १९४९ च्या संबंधीत तरतुदींनुसार खालील विधानांची वैधता सविस्तरपणे तपासून आपले मत मांडा -

(१) सर्व बँकांना रिझर्व्ह बँक एक परिपत्रक काढते, की बँकांनी शैक्षणिक कर्जांवर द. सा. द. शे. ६% पेक्षा जास्त व्याज दर लावू नये.

(२) एका व्यापारी मेळाव्याला सोईचे व्हावे म्हणून केवळ मे महिन्यासाठी मुंबईतील 'अबक' बँक आर. बी. आय. ची परवानगी न घेताच आपल्या कामकाजासाठी गोरेगाव (पूर्व) येथे नवीन व्यवसाय केंद्र उघडते.

[TURN OVER

munotes.in

(ब) बँकिंग रेग्युलेशन अधिनियम, १९४९ च्या संबंधीत तरतुदींनुसार खालील विधानांची विधाने तपासा (अनालाईझ)

(१) अबक बँक भारतामध्ये गेली १० वर्षे बँकिंग व्यवसाय करीत आली आहे आणि मालाच्या खरेदी-विक्रीमध्ये सुद्धा कार्यरत आहे.

(२) फायद्यामधील ४५% भाग सदर बँक आपला भांडवली पाया मजबूत करण्यासाठी गंगाजळी (रिझर्व्ह फंड) कडे वर्ग करते.

(क) खालील परिस्थितीमध्ये आदेशिती बँकेने रेखांकीत चेकचे पैसे देण्यास नकार देणे समर्थनीय आहे काय ? कारणे द्या.

(१) चेकचे सर्वसाधारण रेखांकन केलेले असून चेक आदेशिती बँकेच्या काऊंटरवर रोख पैसे मिळण्यासाठी सादर केला जातो.

(२) चेक 'अ' बँकेच्या नावे रेखांकित केलेला असून 'ब' बँकेने सदर चेक आदेशिती बँकेकडे वटण्यासाठी सादर केला आहे.

(३) चेक विशेषत्त्वाने अ व ब या दोन बँकांना रेखांकित केलेले आहे मात्र केवळ 'अ' बँकेनेच आदेशिती बँकेकडे सदर चेक वटण्यासाठी सादर केला आहे.

४. खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या (कोणतेही चार) :- ४८

(अ) वचनचिठी, हुंडी व चेक यामधील साम्य व फरक स्पष्ट करा.

(ब) हस्तांतरीय दस्तऐवजांच्या अस्विकृती व पैसे न देणे या प्रसंगी नोटीस देण्याच्या विविध तरतुदी स्पष्ट करा.

(क) हस्तांतरीय दस्तऐवज कायदा १८८१ च्या 'टिपण व हरकत' बाबतच्या विविध तरतुदी सविस्तरपणे सांगा.

(ड) रिझर्व्ह बँक कायदा व बँकींग रेग्युलेशन कायद्यानुसार राखीव रोखतेचे प्रमाण (कॅश रिझर्व्ह रेशिओ) व कायदेशीर तरलतेचे (स्टॅट्युटरी लिक्वीडिटी) प्रमाणासंबंधी तरतुदी स्पष्ट करा.

(इ) बँकिंग कंपनीचे संचालक मंडळ, अध्यक्ष व इतर कर्मचारी यांची रचना, नेमणुका व पदच्युतीबाबत बँकिंग रेग्लुलेशन ॲक्ट १९४९ या कायद्याच्या तरतुदी बँकींग कंपनीच्या व्यवस्थापकीय रचनेचे नियंत्रण कसे करतात ?

(फ) सेबीचे (सेक्युरिटीज ॲन्ड एक्स्चेंज बोर्ड ऑफ इंडिया) अधिकार व कार्य सविस्तरपणे सांगा.

---

munotes.in